

Kjør `tfy4125_eksamen_s22.py` for å regne ut svarene på begge varianter. Svarene nedenfor gjelder for den første varianten av hver oppgave.

1) Mannens akselerasjon: $a = dv/dt = -\alpha v_0 \exp(-\alpha t)$, som er maksimal ved $t = 0$:

$$|a_{\max}| = \alpha v_0.$$

Eks: Hvis $v_0 = 1.4$ m/s og $\alpha = 0.000025$ pr sekund, er $|a_{\max}| = 35 \mu\text{m/s}^2$.

2) På et lite tidsintervall dt tilbakelegges en strekning $dx = v(t) dt$. Integrasjon fra $t = 0$ til t gir avstanden $x(t)$ tilbakelagt på tiden t . Divisjon med t gir deretter gjennomsnittsfarten:

$$\langle v \rangle = \frac{v_0}{\alpha t} (1 - e^{-\alpha t})$$

Eks: Med tallverdier som i 1, samt $t = 3600$ s, er dette 1.34 m/s.

3) Fra $x(t) = (v_0/\alpha)(1 - \exp(-\alpha t))$ finner vi:

$$t = -\frac{1}{\alpha} \ln(1 - \frac{x\alpha}{v_0}).$$

Eks: Med $x = 25000$ m og tallverdier som i 1 er dette 6.57 timer.

4) Vinkelakselerasjon: $\alpha = d\omega/dt = \omega_0^2 \sin \omega_0 t$. Denne er maksimal når sinusfunksjonen er 1:

$$\alpha_{\max} = \omega_0^2.$$

Eks: Med $\omega_0 = 0.15$ rad/s er $\alpha_{\max} = 0.023$ rad/s².

5) Maksimal vinkelfart er $2\omega_0$, slik at Pers maksimale banefart er:

$$v_{\max} = 2\omega_0 r.$$

Eks: Med $r = 3.0$ m blir $v_{\max} = 0.90$ m/s.

6) Omløpt vinkel i løpet av en tid dt er $d\phi = \omega dt$. I løpet av en tid t :

$$\phi(t) = \omega_0 t - \sin \omega_0 t.$$

Antall hele runder er heltallsverdien av $\phi/2\pi$:

$$N = [\phi(t)/2\pi].$$

Eks: Med ω_0 som over og $t = 126$ s er $N = 3$.

7) Farten til M like før kollisjonen med m finner vi med energibevarelse: $MgL = Mv_0^2/2 \Rightarrow v_0 = \sqrt{2gL}$. Impulsbevarelse i kollisjonen gir ligningen $Mv_0 = (m + M)v_1$, dvs:

$$v_1 = v_0 \cdot M/(M + m).$$

Eks: Med $M = 80$ g, $m = 40$ g og $L = 0.60$ m blir $v_1 = 2.3$ m/s.

8) Konstant akselerasjon $-g$ vertikalt og landing i $y = 0$ gir $0 = L - gt^2/2$. Det gir:

$$t = \sqrt{2L/g}.$$

Eks: Med tallverdier som i oppgave 7 blir $t = 0.35$ s.

9) N1 anvendt på m gir $s = mg$. N1 for rotasjon anvendt på trinsa gir $S = s$. Og N1 anvendt på M gir $S = f_k = \mu_k N = \mu_k Mg$, der vi til slutt brukte N1 vertikalt for M . Kombinert gir dette:

$$\mu_k = m/M.$$

Eks: Med $m = 40$ g og $M = 90$ g er $\mu_k = 4/9 = 0.44$.

10) N1 for m gir:

$$s = mg.$$

Eks: $m = 40$ g gir $s = 0.39$ N.

11) Klossenes bidrag er banedreieimpulsen $(m + M)Rv$. Trinsas bidrag er $I_0\omega = (1/2)mRv$. Totalt:

$$L = (3m/2 + M)Rv.$$

Eks: Med $R = 0.075$ m og tallverdier for M og m som i oppgave 9 og 10 finner vi $L = 2.8$ mJs.

12) N2 gir:

$$\tau = mV_0/F.$$

Eks: Med $V_0 = 0.43$ m/s, $m = 0.141$ kg og $F = 200$ N er $\tau = 0.30$ ms.

13) Kulas indre dreieimpuls:

$$L_s = I_0\omega = 2mrV_0/5.$$

Eks: $V_0 = 0.43$ m/s, $m = 0.141$ kg og $r = 26.25$ mm gir $L_s = 0.64$ mJs.

14) Hvis kula ruller i negativ x -retning (retning nr 4), peker den indre dreieimpulsen $\mathbf{L}_s = I_0\boldsymbol{\omega}$ i negativ y -retning mens banedreieimpulsen $\mathbf{L}_b = \mathbf{R}_{CM} \times m\mathbf{V}_0$ peker ut av planet, dvs i positiv z -retning. Riktig angivelse av fortegn på komponentene av kulas totale dreieimpuls $\mathbf{L} = \mathbf{L}_s + \mathbf{L}_b$ er dermed $(0, -, +)$. Tilsvarende betraktninger gir for retning nr 6: $(+, 0, -)$.

15) N2 for translasjon og rotasjon om CM i kollisjonens varighet gir ligningene $mV_0 = F\tau$ og $(2/5)mrV_0 = F\tau(r - h)$. Vi løser mhp treffhøyden h og finner:

$$h = 3r/5.$$

Eks: Med $r = 26.25$ mm har vi $h = 16$ mm.

16) Energibevarelse gir $v^2 = 10gy_0(1 - \exp(-\alpha))/7$, dvs:

$$v = \sqrt{10gy_0(1 - \exp(-\alpha))/7}.$$

Eks: Med $y_0 = 0.30$ m og $\alpha = 3.0$ blir $v = 2.0$ m/s.

17) Fra forelesningene (dette var en hjemmeeksamen) har vi $\mu_s^{\min} = (c/(1+c))|\tan \beta|$. Her er $c = 2/5$ og $\tan \beta = dy/dx = (-\alpha y_0/L) \exp(-\alpha x/L)$, som med $x = 0$ gir:

$$\mu_s^{\min} = 2\alpha y_0/7L.$$

Eks: Med $\alpha = 3.0$, $y_0 = 0.30$ m og $L = 1.4$ m er $\mu_s^{\min} = 0.18$.

18) Friksjonskraften er:

$$f = (2/7)mg \sin \beta,$$

der banens helningsvinkel bestemmes av $\tan \beta = dy/dx$, se oppg 17. Ved $x = L/2$ er $f = 4.0$ mN.

19) Akselerasjon ved $x = 0$ er:

$$a = (5/7)g \sin \beta.$$

Eks: Ved $x = 0$ er $a = 3.8$ m/s².

20) Middelerdi: 0.51 m/s. Standardfeil: 0.01 m/s.

21) I $x = d/2$ peker feltbidragene fra q og $-3q$ mot høyre (positiv retning) mens bidraget fra $2q$ peker mot venstre. Dermed:

$$E(d/2) = \frac{4q}{4\pi\epsilon_0 d^2} - \frac{8q}{4\pi\epsilon_0 d^2} + \frac{4q/3}{4\pi\epsilon_0 d^2} = -\frac{8q/3}{4\pi\epsilon_0 d^2}.$$

Eks: Med $q = e$ og $d = 1.0$ nm er feltstyrken 3.84 GV/m.

22) Potensialbidragene fra q og $2q$ er positive; negativt fra $-3q$:

$$V(d/2) = \frac{2q}{4\pi\epsilon_0 d} + \frac{4q}{4\pi\epsilon_0 d} - \frac{2q}{4\pi\epsilon_0 d} = \frac{4q}{4\pi\epsilon_0 d}.$$

Eks: Med $q = e$ og $d = 1.0$ nm er $V(d/2) = 5.76$ V.

23) $V = 0$ løses her av ligningen

$$1/x + 2/(x - d) - 3/(2d - x) = 0.$$

Dette gir:

$$x = \frac{5 + \sqrt{13}}{6} d.$$

Eks: Med $d = 1.0$ nm blir $x = 1.43$ nm.

24) Vinkelen β vi skal finne er bestemt av at $\tan \beta = F_y/F_x$. Dette forholdet blir uavhengig av tallverdier for q og d . En betraktning av de ulike bidragene gir:

$$\begin{aligned} F_{1x} = F_{1y} &= F_0/2\sqrt{2} \\ F_{2y} = F_2 &= 2F_0 \\ F_{3x} = -F_{3y} &= 3F_0/2\sqrt{2} \end{aligned}$$

med $F_0 = q^2/4\pi\epsilon_0 d^2$; $F_{2x} = 0$. Vi legger sammen komponentene og finner

$$\begin{aligned} F_x &= \sqrt{2}F_0 \\ F_y &= (2 - 1/\sqrt{2})F_0 \end{aligned}$$

Dermed:

$$F_y/F_x = (2 - 1/\sqrt{2})/\sqrt{2} = \sqrt{2} - 1/2,$$

som gir $\beta = 42$ grader.

25) Seriekoblingen av de to helt til høyre har kapasitans $(1/C + 1/C)^{-1} = C/2$. Denne er parallellkoblet med den i midten, slik at disse tre har kapasitans $C + C/2 = 3C/2$. Denne er igjen seriekoblet med de to siste, slik at total kapasitans blir:

$$C_{\text{TOT}} = (1/C + 1/C + 2/3C)^{-1} = 3C/8.$$

Dermed er ladningen på hver av de to til venstre $Q = 3V_0C/8$. Denne fordeles med $2/3$ på C i midten og $1/3$ på de to til høyre. Dermed er spenningen over hver av de to til høyre:

$$V = V_0/8.$$

Eks: Med $V_0 = 12$ V er $V = 1.5$ V.

26) Som allerede funnet underveis i nr 25:

$$Q = 3V_0C/8.$$

Eks: Med $V_0 = 12$ V og $C = 12$ nF er $Q = 54$ nC.

27) Seriekoblingen av de to lengst til høyre har motstand $2R$. Parallellkoblingen av denne med R i midten har motstand $(1/R + 1/2R)^{-1} = 2R/3$. Seriekoblingen av denne med de to til venstre resulterer i en total motstand

$$R_{\text{TOT}} = 8R/3.$$

Total strøm i kretsen er dermed $3V_0/8R$, som fordeles med $2/3$ gjennom R i midten og $1/3$ gjennom de to til høyre, dvs strøm $V_0/8R$ gjennom de to til høyre. Dermed:

$$V = V_0/8.$$

Eks: Med $V_0 = 12$ V blir $V = 1.5$ V.

28) Som sagt under nr 27, total strøm i kretsen er $I = V_0/R_{\text{TOT}} = 3V_0/8R$, som i sin helhet passerer gjennom R oppe til venstre:

$$I = 3V_0/8R.$$

Eks: Med $V_0 = 12 \text{ V}$ og $R = 12 \Omega$ er $I = 375 \text{ mA}$.

29) Energi lagret i kapasitans C med ladning Q :

$$U = Q_0^2/2C.$$

Eks: Med $Q_0 = 25 \text{ mC}$ og $C = 25 \mu\text{F}$ er $U = 13 \text{ J}$.

30) Like etter bryteren lukkes er $V_R = V_C = Q_0/C$, slik at:

$$I_0 = Q_0/RC.$$

Eks: Med tall som i 29 samt $R = 25 \text{ M}\Omega$ er $I_0 = 40 \mu\text{A}$.

31) Siden $Q(t) = Q_0 \exp(-t/RC)$, er:

$$I(t) = dQ/dt = (-Q_0/RC) \exp(-t/RC).$$

Eks: Med tall som over samt $t = 1200 \text{ s}$ er $I = 3.6 \mu\text{A}$.

32) Vi har $U(t) = (Q_0^2/2C) \exp(-2t/RC)$. Med 20% energi igjen:

$$t = (RC/2) \ln 5.$$

Eks: Med tall som over er $t = 503 \text{ s}$.

33) Kraft på elektronet ved angitt tidspunkt (med retning langs negativ z -akse): $F = 2ev_0B_0$. Videre er $a = v^2/r$ med $v = \sqrt{2}v_0$. N2 gir da:

$$r = m_e v_0 / e B_0.$$

Eks: Med $v_0 = 2.5 \cdot 10^5 \text{ m/s}$ og $B_0 = 0.55 \text{ T}$ er radien i elektronets sirkelbane $r = 2.6 \mu\text{m}$.

34) $\mathbf{F} = q\mathbf{v} \times \mathbf{B}$ som med $q = -e$ og oppgitte vektorer for fart og magnetfelt peker i

$$\text{negativ } z - \text{ retning.}$$

35) Magnetisk dipolmoment er total strøm multiplisert med omsluttet areal:

$$m = NIA = NIa^2.$$

Eks: Med $a = 2.0 \text{ cm}$, $I = 3.0 \text{ A}$ og $N = 400$ viklinger er $m = 0.48 \text{ Am}^2$.

36) Maksimalt dreiemoment er mB :

$$\tau_{\text{max}} = mB.$$

Her er $m = NIa^2$, som med tall som i nr 35 og $B = 0.75 \text{ T}$ gir $\tau_{\text{max}} = 0.36 \text{ Nm}$.

37) Kondensatorladning og spolestrøm svinger begge harmonisk, med samme vinkelfrekvens $\omega_0 = 1/\sqrt{LC}$: $Q(t) = Q_0 \cos \omega_0 t$ og $I(t) = -\omega_0 Q_0 \sin \omega_0 t$. Det gir maksimal strømstyrke:

$$I_{\max} = Q_0/\sqrt{LC}.$$

Med $Q_0 = 75 \mu\text{C}$, $L = 0.20 \text{ H}$ og $C = 1.0 \mu\text{F}$: $I_{\max} = 168 \text{ mA}$.

38) Strømmen er maksimal hver gang sinusfunksjonen er lik 1 i absoluttverdi. Dette skjer med intervaller lik halve perioden:

$$T/2 = \pi/\omega_0 = \sqrt{LC}\pi.$$

Med L og C som over: $T/2 = 1.4 \text{ ms}$.

39) Strømamplituden avtar eksponentielt som $\exp(-\gamma t)$, med $\gamma = R/2L$. Tiden det tar før den er redusert til 90% av opprinnelig verdi er da bestemt av ligningen $\exp(-Rt/2L) = 0.9$, dvs:

$$t = (2L/R) \ln(10/9).$$

Med L som over og $R = 2.0 \text{ m}\Omega$: $t = 21 \text{ s}$.

40) Analoge størrelser er hhv m , $1/k$ og b for kretsens L , C og R . Dermed:

$$m = 0.20 \text{ kg}, k = 10^6 \text{ N/m}, b = 2 \text{ g/s}.$$